Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

31.1.2023

YmVl 1.2.2023: MMM:n lausunto, neuvotteleva virkamies Jaakko Nippala
Asia: E 128/2022 vp Ennakkovaikuttaminen: EU:n maaperän terveyslaki

Toimiva ja terve maaperä on edellytys ihmisten hyvinvoinnille, ruokaturvalle sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävälle käytölle ja siihen perustuvalle elinkeinotoiminnalle.

EU:n maaperästrategian pohjalta Komissio valmistelee maaperän terveyteen liittyvää lainsäädäntöehdotusta, joka julkaistaan kesäkuussa 2023. Ennakkotietojen perusteella tuleva säädös sisältäisi maaperän terveyden määritelmän, indikaattoreita terveelle maaperälle ja mahdollisia tavoitetasoja sekä vaihteluvälejä, maaperän kestävän käytön vaatimukset, tavoitteen ravinteiden vähenemisen estämiseksi, seurantatodistuksen maamassoille, pilaantuneiden maiden tunnistamiseen, rekisteröintiin ja ennallistamiseen liittyvät säädökset sekä maaperän tilan seurannan ja raportoinnin järjestämisen. **Maaperän terveyteen liittyvä lainsäädäntöehdotus tulee koskettamaan laajasti maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaa.**

Maa- ja metsätalousministeriö tukee EU:n maaperän terveyslain ennakkovaikuttamisesta laaditun valtioneuvoston E–kirjeen sisältöä ja pitää tärkeänä aktiivista ennakkovaikuttamista. Ministeriö haluaa nostaa esille seuraavat näkökulmat:

Valtioneuvoston kannan mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö painottaa, että **aloitteen valmistelussa komission tulee arvioida täysin uudesta lainsäädäntöesityksestä syntyvä lisäarvo suhteessa jo olemassa olevaan ja ehdotettuun lainsäädäntöön**.

- **Mahdollisesti syntyviä taloudellisia kustannuksia ja hallinnollista taakkaa on pystyttävä hillitsemään ja kustannusten tulee olla oikeassa suhteessa niistä saavutettavaan lisäarvoon nähden**. Ministeriö kiinnittää huomiota, että komissio ei ole tämän hetkisten tietojen mukaan esittämässä tai varannut lisärahoitusta tavoitteiden toteuttamiseen.

- **Valtioneuvoston kannan mukaisesti ministeriö pitää tärkeänä, että EU:ssa pyritään parantamaan maaperään liittyvien politiikkojen johdonmukaisuutta ja yhteensopivuutta.** Maaperää käsitellään tai siitä säädetään jo lukuisissa hyväksytyissä tai valmisteilla olevissa EU aloitteissa. Tällaisia ovat mm. maankäyttösektoria koskeva ns. LULUCF-asetus, EU:n kemikaalipolitiikka ml. lannoitelainsäädäntö, vesipuitedirektiivi, EU:n metsästrategia ja sen toimeenpano, metsien seurantaa ja strategista suunnittelua koskeva EU:n kehys, uusiutuvan energian direktiivi, ennallistamislainsäädäntö, sekä EU:n biodiversiteettistrategia.

- Valtioneuvoston näkemyksen mukaisesti ministeriö katsoo, että **EU-tasolla asetettavien tavoitteiden kansalliseen toimeenpanoon tulee jäädä riittävästi kansallista liikkumavaraa**. Tavoitteiden asettamisessa tulee myös ottaa huomioon paikalliset olosuhteet, etenkin maaperän laatuun liittyvät maaperän ominaisuudet.

- Ministeriö korostaa valtioneuvoston näkemyksen mukaisesti, että **metsäpolitiikka kuuluu kansalliseen toimivaltaan ja se tulee huomioida valmistelussa erityisesti maaperän kestävää käyttöä määriteltäessä sekä erilaisia maaperän tilaa kuvaavia indikaattoreita kehitettäessä.**

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö PL 30 00023 Valtioneuvosto	 Hallituskatu 3 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		 kirjaamo@mmm.fi

- Valtioneuvoston kannan mukaisesti **maa- ja metsätalousministeriö pitää kannatettavana kestävien maaperän hoitokäytäntöjen edistämistä** ja siihen liittyvää tutkimusta, ja pitää tärkeänä tiedon kokoamista ja vaihtamista jäsenmaiden ja komission kesken. Maa - ja metsätalousministeriö tuo esille, että yhteisellä maatalouspolitiikalla (YMP, CAP) on selkeä tavoite edistää maaperän kestävää hoitoa ja suojelua sekä huolehtia korkealaatuisen ja turvallisen ruoan tuotantomahdollisuuksista. CAP:in tavoitteita toteutetaan kansallisilla CAP-suunnitelmilla, jotka sisältävät monenlaisia toimenpiteitä, jotka kohdistuvat hyvään maaperän hoitoon, ravinteiden kierrätykseen ja viljelykiertoon, mutta myös kemikaaliriippuvuuden vähentämiseen. **Kansalliset CAP-suunnitelmat ovat tärkein väline hyvän maatalouden maaperän kunnon ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.** Myös Pellolta pöytää –strategia, jota osaltaan toteutetaan myös CAP-suunnitelmalla, korostaa maaperän terveyden merkitystä elintarviketuotannolle ja ilmastonmuutoksen hillitsemiselle ja ilmastonmuutokseen sopeutumiselle.

- Valtioneuvoston kannan tavoin ministeriö pitää tärkeänä tavoitteena, että viljelymaan kivennäismaan orgaanisen hiilen vähentyminen käännettäisiin kasvavaksi suuntaukseksi maaperän ominaisuuksien rajoissa, samalla kuitenkin pyrkien huomioimaan jäsenmaiden erilaiset olosuhteet. **Suomessa on tutkimustiedon mukaan maaperän ominaisuuksiin ja boreaalisiin sääolosuhteisiin liittyen epävarmaa pystytäänkö kivennäismaiden orgaanisen hiilen laskeva trendi kääntämään parantuneilla viljelymenetelmillä noususuuntaiseksi valtakunnan tasolla, vaikka siihen yksittäisillä peltolohkoilla pystyttäisiinkin** (esim. Heikkinen et. al 2022[i]). Suomen CAP-suunnitelmassa 2023-2027 on useita hiilen varastoitumista maaperässä edistävää toimenpidettä. CAP-suunnitelman toimenpiteet tähtäävät mm. pellon vesitalouden kunnostamiseen, maan rakenteen parantamiseen, monipuoliseen viljelykiertoon sekä maanmuokkauksen vähentämiseen.

- Valtioneuvoston kannan tavoin ministeriö näkee, että turvemaiden maaperäpäästöjä tulee vähentää osana niiden käyttöä, ennallistamista ja suojelua. Ministeriö toteaa, että kansallisesti on valmisteltu maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma, jossa linjataan keskeisiä toimia turvemaiden maaperäpäästöjen vähentämiseksi sekä maa- ja metsätaloudessa.

- Valtioneuvoston kannan mukaisesti ministeriö pitää tärkeänä maaperään kohdistuvaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. EU:n 9. tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma Horisontti Euroopan työohjelma sisältää terveen maaperän ylläpitoon ja hoitoon liittyviä tutkimushakuja. **Horisontti Eurooppa –ohjelmaan sisältyvän missiotyön tarkoituksena on edistää ja levittää tutkittuun tietoon perustuvia hyviä käytäntöjä, kokeiluja ja yleistä tietämystä tietyistä yhteiskunnan kannalta merkittävistä ongelmista**. Näistä nimenomaan missio ’A Soil Deal for Europe’ laajentaa tietopohjaa terveen maaperän parhaista hoitokäytännöistä mm. luomalla 100 koealuetta ja kärkihanketta edistämään maaperän tervehdyttämistä vuoteen 2030 mennessä. Suomessa maaperämissiota viedään alkuvaiheessa eteenpäin osana Hiilestä kiinni -kokonaisuutta, mutta on muistettava, että maa- ja metsätalousmaa muodostaa vain osan mission kentästä. Esimerkiksi kaupunkien maa-alueiden käyttö ja maaperän kunto, pilaantuneet maa-alueet, maaperän biodiversiteetti ja maaperän laadun tarkastelu veden kierron ja valumavesien näkökulmasta ovat tärkeitä osa-alueita. **Ministeriö pitää tärkeänä, että EU:n tutkimuksen sekä kansallisia resursseja kohdennetaan jatkossakin maaperäkysymyksiin.**

- **Toimenpiteiden ja maaperän tilan ehdotettavan seurannan osalta ministeriö korostaa tarvetta organisoida maaperän tilan seuranta kustannustehokkaasti, siten että se on riskiperusteista ja kohdennettua**. Ministeriö korostaa valtioneuvoston kannan mukaisesti, että **seurannan toimeenpanon tulisi tapahtua vaiheittain hyödyntäen parasta mahdollista tietoa ja kansallisten tutkimuslaitosten osaamista sekä olemassa olevia kansallisia järjestelmiä**. Myös toimenpiteet pitäisi kohdentaa riskiperusteisesti alueille, jossa maan kunnon epäillään heikentyneen.

- **Ministeriö tuo esille maaperäseurantaan liittyvät kustannukset**. Erityisesti metsämaalla seurannan organisointi on kallista. Esimerkiksi Mäkipää et. al ovat arvioineet maaperän hiilen seurannan kustannuksia metsämaalla, jotka ovat arviolta 4 miljoonaa euroa per arviointikerta. Lisäksi ministeriö korostaa, että EU:n

tulisi arvioida omien säädösehdotuksen raportoinnin suhdetta kansainvälisiin tarpeisiin, esimerkiksi hyödyntämällä mahdollisimman paljon kansainvälisen raportoinnin tuottamia tieoja myös EU:n omassa seurannassa, jotta vältettäisiin tarpeetonta ja päällekkäistä työtä.

- Lopuksi ministeriö toteaa valtioneuvoston kannan mukaisesti, että **maaperäsäädöksen kattavuuden vuoksi, sen toimeenpanossa on tärkeää huomioida EU:n toimivalta, sekä noudattaa suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteita**. Käytettävissä olevien ennakkotietojen mukaan säädösmuotona tulisi olemaan todennäköisesti direktiivi. Ministeriön näkemyksen mukaan, siltä osin kuin lainsäädäntöä tullaan esittämään, direktiivi säädösmuotona mahdollistaa parhaiten jäsenvaltioiden erilaisten olosuhteiden huomioon ottamisen sekä tarvittavan joustavuuden ja soveltuisi täten parhaiten maa- ja metsätalousektoreille.

[i] Heikkinen J., Keskinen, R., Kostensalo J., & Nuutinen, V. (2022). Climate change induces carbon loss of arable mineral soils in boreal conditions.